

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVІІІ, БРОЙ 17

СОФИЯ, 1-15 СЕПТЕМВРИ 2017 г.

ЦЕНА 0,70 ЛВ.

e-mail: sinizdat@gmail.com, synodalpress.bg@gmail.com

www.synodalpress.blogspot.bg

Православието по света

* Посещение на председателя на НС на България в Бигорския манастир

* Четвърти международен младежки форум в Румъния

стр. 3

Патрология

Св. Григорий Богослов за учеността

Богословие

Какво е просветен и какво интелектуален ум

стр. 4-5

Християнска етика

Приятелството е подвиг

стр. 7

Поклоннически пътувания

За неръкотворните храмове

стр. 8

ИСТОРИЯ

Утвърждаване на екзархийското ведомство в Македония и Одринско

На 9 януари 1880 г. екзарх Йосиф I напуснал Пловдив и се прибрал в Цариград, където започнал активна дейност по изграждането на екзархийското управление. Упорито и системно той подавал изложения и молби до Високата порта, за да получи право да изпрати духовни началници в епархиите, които имали български владци преди войната – Охрид, Велес и Скопие. Освен това чрез т. нар. истиями (допитвания) населението в Дебърска, Струмишка и в Кукушка епархия също изявило волята си да премине на страната на Екзархията. Високата порта обаче не бързала да удовлетвори исканията на българите и непрекъснато възпрепятствала изпращането на екзархийските архиереи. Така започнала една дълга и безконечна „игра“ на отлагане, забавяне и отклоняване, което било обикновена практика в системата на османското управление.

Какви били целите и задачите на Българската екзархия в Цариград, след като Църквата в свободното Княжество вървяла по друг път на развитие и през 1883 г. променила и приспособила за свои вътрешни нужди Екзархийския устав от 1871 година? „Задачата на Екзархията е, се казва в едно поверително изложение на екзарх Йосиф I от 23 март 1900 г. до самоковския митрополит Доситей, наместник-председател на Св. Синод в София, да приложи втората част на Императорския ферман от 1870 г., именно да придобие ведомство в смесените епархии, които се оспорват от Патриаршията. На Екзархията, следователно, предстои да оделотвори тежката историческа задача да прибере под свое ведомство всички българи във вилаетите на Европейска Турция, да развие у тях съзнание и любов към народността и езика им и да култивира в тях всенародния идеал: всички българи проникнати от един дух, едни тежжения и една вяра, сплотени под крилото на праотческата си черква и образувачи едно здраво и жилаво тяло, способно да отстои и запази своята индивидуалност при всяка евентуалност в империята. Правото си Екзархията основава на историята, фермана и етнографията; за извоюването на това право тя си служи с най-законните средства – мирна културна еволюция чрез черквите и училищата“.

Екзарх Йосиф I определил своята мисия като дълг да обедини цялото българско население, но особено да придобие „черковните права на Македония“, защото в нея живеели от 1 200 000 до 1 500 000 българи.

На стр. 6

ИЗ ЖИВОТА НА ЦЪРКВАТА

Българският патриарх Неофит положи основен камък на нов храм

Датата за полагането на основния камък не е случайно избрана. Тя съвпада с началото на църковната година и откриването на академичната учебна година на най-старото висше военно училище у нас. Стремешът на инициаторите е строежът да завърши с нейното закриване.

На тържеството присъства държавният глава и върховен главнокомандващ на Въоръжените сили Румен Радев, който под-

несе венец пред паметника на патрона на Академията. В зала „Тържест-

вена“ учащите се бяха приветствани от президента

На стр. 2

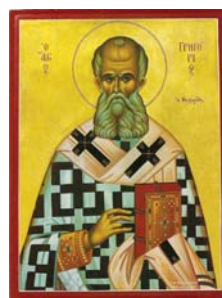

ПАТРОЛОГИЯ

† Волоколамски митрополит ИЛАРИОН (Алфеев)

СВЕТИ ГРИГОРИЙ БОГОСЛОВ ЗА УЧЕНОСТТА

Християнството от самото начало на съществуването си се противопоставя на „мъдростта човешка“ – „мъдростта на този свят“. За това много е говорил св. апостол Павел: „И словото ми, и проповедта ми са не в убедителни думи на човешка мъдрост, а в проява на дух и сила, та вярата ваша да се утвърдява не на човешка мъдрост, а на силата Божия“ (1 Кор. 2:4-5). Според св. ап. Павел, за човешката мъдрост християнството е безумие; но и самата мъдрост на този свят се обръща в безумие при срещата с християнството: „Не обезуми ли Бог мъдростта на този свят? Поне-

же светът със своята мъдрост не позна Бога в премъдростта Божия, Бог благоволит да спаси вярващите с безумството на проповедта“ (1 Кор. 1:20-21). Под човешка мъдрост в дадения случай се подразбират многообразното наследство на античната уче-

ност, на която се противопоставят учението и изкупителният подвиг на Христа: „Защото и иудеите искат личби, и елините търсят мъдрост; а ние проповядваме Христа разпнатия, Който за иудеите е съблазна, а за елините безумство“ (1 Кор. 1:22-23).

Би било обаче погрешно да се смята, че отношението на християнството към наследството на античната ученост се е свеждало до пълното ѝ отричане. Още през II-III век от страна на християните се е появил стремеж да се асимилират постиженията на античността, т.е. творчески да се усвояват. Интензивно търсене на синте-

за между християнството и елинизма е било провеждано по-специално от представителите на Александрийската школа на християнското богословие свети Климент и Ориген. Те и двамата по различно време са оглавявали александрийското огласително училище, в което наравно със Священото Писание и фактическото християнско богословие са се преподавали антична философия, риторика, диалектика, а така също и точни науки – математика, геометрия, астрономия.

Ориген впоследствие създава подобна школа в Палестинската Кесария, където

На стр. 4

ХРОНИКА

България

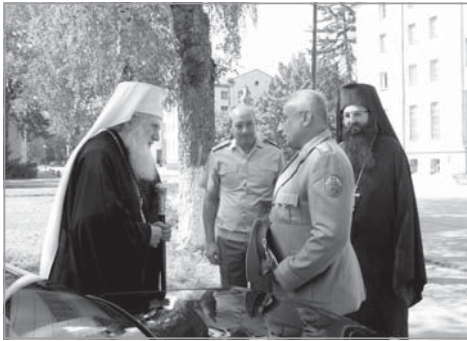
Българският патриарх Неофит положи основен камък на нов храм

От стр. 1

по повод началото на учебната година.

На чинопоследование то по полагането на основния камък заедно с Негово Светейшество съслужиха софийският протосингел архимандрит Василий, духовният надзорник на Софийска епархия ставр. ик. Ангел Ангелов и др.

Официални гости бяха още: заместник-министърът на отбраната Атанас Запryanов и началникът на отбраната генерал-лейтенант Андрей Боцев, кметът на София Йорданка Фандъкова, генерали, офицери, военнос-

жещи и десетки обучаващи се.

В края на църковното последование към многобройните военнос-

Неофит с пастирско слово и духовно наставление. Той благослови присъстващите и отпрати отечески благопожелания.

Весела ИГНАТОВА

Дяконско ръкоположение в Кремиковския манастир

На 27 август в храм „Покров Богородичен“ на Кремиковския манастир, с благословението и молитвеното участие на Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Неофит, беше отслужена възкресна архиерейска св. Литургия. Светата богослужба бе възглавена от Негово Преосвещенство Мелнишки епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод. В съслужение с него бяха архимандрит Василий – протосингел на Софийска св. митрополия, протоиерей Серафим Янев – ефимерия на светата обител, селския свещеник Георги Младенов, свещеник Васил Танев, свещеник Лъчезар Попов и дякон Деян Коруноски. Песнопенията изпълняваше г-н Никола Антонов, подпомаган от деца от православния детски лагер.

С богослужението приключи последната смяна на почиващи в манастира деца на възраст от първи до осми клас от цялата Софийска епархия. Над 300 са лагерували досега там малчугани. Предстон пред септември да дойде и група деца в предучилищна възраст.

Православният детски лагер е отворен за всички деца. Той няма за цел да възцърковява децата на всяка цена, а да им пока-

же огромния, всеобхватен свят на православната вяра и да възпитават в тях традиционните добродетели, като занятията по вероучение и участието в богослуженията се съчетават с игри, спорт и разходки сред природата.

По време на св. Литургия в дяконски чин беше ръкоположен иподякон Йордан Божилков.

В словото си в края на св. Литургия епископ Герасим говори за прочетените евангелски текст – притчата за богатия момък и вечния живот (Мат. 19:16-26): „С едно сърце и с една уста да възхваляем Господ за всичките Му благодеяния към нас. Защото всичко, което човек получава в живота си, и всяко едно, дори най-малкото събитие, не става без Божията воля и без Божието благоволение, така щото целият наш живот е едно чудо, което е благословено и което идва от Самия Христос“.

Негово Преосвещенство даде извършеното ръкоположе-

ние като пример за отказ от материалните блага и следване на Христос: „Таква хора, които изоставят своя досегашен живот, с който са свикнали, обикновено стават духовници, стават монаси, стават свещеници и с цялото си сърце и с цялата си душа са призвани да служат на Бога“. На новия дякон Йордан владиката благопожела Господ да дава крепки духовни сили и много разсъдителност, за да може да различава кое е добро и кое – зло, и вирно да наставлява народа Божий.

Отец Серафим благодари на патриарх Неофит от свое име и от името на всички деца за безрезервната подкрепа през всичките 4 години на съществуване на детските лагери в Кремиковския манастир. Негово Светейшество пожела и в следващите лагери, организирани от протоиерей Серафим, децата да бъдат щастливи в храма и в живота с Бога.

След многолетствието епископ Герасим раздаде на всички деца сертификати и подаръци, а всяко дете получи лично патриаршеската благословия.

Мартин МИТОВ

Летен храмов празник на ПКСХП „Св. Александър Невски“

Мелнишкият епископ Герасим, главен секретар на Св. Синод и председател на църковното настоятелство при патриаршеската катедрала, възглави св. Литургия по повод летния храмов празник на храм „Св. Александър Невски“. Молитвено участие в богослужбата взе Негово Светейшество Българския патриарх Неофит, а заедно с епископ Герасим съслужиха: архим. Василий, протосингел на Софийска св. митрополия, архим. Пахомий, ректор на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“, архим. Филип Василев, председател на храм-подворие на РПЦ-МП „Св. Николай Мирликийски“, архим. Теофан, ставр. ик. Нелуц Опры – представител на Румънския патриарх и председател на румънския храм „Света Троица“, столични свещеници и храмовото духовенство, протодякон Александър Нешев, протодякон Иван Петков и дякон Деян Коруноски.

По време на причастния канон проповед върху житието на благоверния княз Александър Невски произнесе протодякон Александър Нешев, а в края на богослужението епископ Герасим каза:

„Не бива да забравяме подвига на св. Александър Невски, неговата смелост и себепридание. Той сега пред престола на Бога се моли за всички нас и ни помага, когато изпадаме в униние или телесни слабости и имаме нужда от неговата помощ. Затова нека усърдно да му се молим и той бързо ще ни чуе, и ще се притече на помощ, ако молитвата ни произлиза от чисто сърце и наистина е пламенна“.

Богослужението завърши с многолетствие и Негово Светейшество благослови всички, дошли да се помолят пред мощите на св. Александър Невски.

Ангел КАРАДАКОВ

Ден на духовна радост

В Казанлъшкия храм „Успение Богородично“ бе отслужена Божествена св. Литургия от Негово Високопреосвещенство Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний, викарни епископ на Видинския митрополит Дометиян – Белградски епископ Поликарп, и викарни епископ на Пловдивския митрополит Николай – Знеполски епископ Арсений, навръх именния ден на Негово Високопреосвещенство Старозагорски митрополит Киприан.

„Този ден е духовна радост за мен, защото преди 21 години блаженопочиналият Старозагорски митрополит Панкратий ме въведе в дворите на храма Божий, даде ми монашески постриг с името на св. Киприан, епископ Картагенски – законодателя на Църквата, този, който отстояваше мъченически своята вяра. Именно той закрепи основата на Църквата в правотата ѝ система така, където е епископът, там е и Църквата, там е и богомолният народ, там трябва да бъдем всички, да бъдем вдъхновявани и вдъхновяващи се именно от подвига на отишлиите си от този свят наши отци и братя, но оставили следи след себе си, които до днес се помнят, до днес тачим и винаги ще споменаваме.“

Изказвам огромната си благодарност към високопреосвещения Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний, мой духовен събрат, че уважи днешния ми имен ден. Благодаря на Пловдивския митрополит Николай и на Видинския митрополит Дометиян, че дадох благословение на викарните си епископи да присъстват молитвено на богослужението ни, за да можем с едни уста и едно сърце, с една любов, с една Христова истина, с едно Христово вдъхновение да предстояваме пред Божия престол и винаги да си спомняме Неговите думи, че където са събрани двама или трима в Негово име, Той ще бъде винаги помежду нас. И ето, днес Христос пребъдва в нас. Благодаря на множеството свещенство, които днес уважиха празника ми. Благодаря на всички институции, които също са заедно с мен.

Благодаря на гостите от Враца и Мездра, благодаря на всички, които молитвено си спомняте за мен! И нека св. Киприан, епископ Картагенски, ни помага винаги в нашите трудове, добротърпение и добротворни дела, за да можем в ревност да пазим своята вяра, душа и любов помежду ни“, обрна се към присъстващите старозагорският владика.

Митрополит Антоний отпрати молитвените благопожелания на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит: „Благопожелавам преди всичко крепко здраве, бодрост на духа, все така съвестно да изпълнява своите архипастирски дела! Да води всички в пътя на любовта, правдата и мира, да бъде онзи свидетел за Христовата истина, за която нашият Спасител е казал, че познавайки я, тя ще ни направи свободни. Нека да благовестим, да бъдем сеячи на словото Божие, да следваме примера на св. Киприан Картагенски, който е бил свещенослужител, мъдър учител на вярата в Христа, добър архипастир на Неговото стадо и отстоял своята вяра на дело. Нека Бог да окриля всички нас!“

На службата присъстваха областният управител Гергана Михова, кметът на община Казанлък Галина Стоянова, председателят на Общински съвет Стара Загора Таньо Брайков, председателят на Общински съвет Казанлък Николай Димитров и др. официални лица.

Духовната радост на присъстващите бе допълнена от митрополитския хор, а свещеник Иван Стоянов бе награден с официята „протоиерей“.

Благовест ИЛИЕВ

Посещение на председателя на Народното събрание на Република България в Бигорския манастир

В навечерието на светлотозарния празник за целия славянски род – деня на светите Седмочисленици, председателят на 44-тото Народно събрание на Р България, г-н Димитър Главчев, посети Бигорския манастир. Той бе придружаван от посланика ни в Македония Иван Петков.

Високият гост бе сърдечно посрещнат от игумена на обителта архимандрит Партений и цялото монашеско братство с думите: „Високопочитаеми Председателю на 44-тото Народно събрание на Република България – г-н Димитър Главчев, безкрайно сме благодарни на Бога, че Ви доведе в нашата света обител именно сега, в навечерието на празника на светите равноапостолни Седмочисленици – Кирил и Методий, Климент, Наум, Сава, Горазд и Ангеларий, нашите общи духовни отци и родоначалници, творците на нашата писменост и духовна култура.

Ние сме още по-честити, защото идвате скоро след сключването на Договора за приятелство между Република Македония и Република България – страна, които имат толкова много общи неща, свързващи ги в неразривна духовна връзка. В същото време, Вие сте и първият толкова висок държавник от друга страна, който посещава светата Бигорска обител в по-ново време.

Ние, като монашеско братство, което непрестанно работи за заздравяването на братолюбивите връзки между нашите два братски народи, македонския и българския, искрено вярваме и се надяваме, че след сключването на Договора, България ще помогне на своя най-близък съсед, Македония, да пре-

одолее тежките изкушения, пред които е изправена на исторически си път, та да може успешно да просъществува като държава в своите физически граници, без да бъдат нарушени нейните културно-народни белези...

По време на посещения игуменът и братята на обителта запознаха уваженими си гост с историята и евангелската мисия на манастира.

Председателят на НС на Р България благодари за топлия прием и изрази благодарност за благотворителната дейност на манастира. Той каза: „Ваше Високопреподобие, уважаеми братя! С голям трепет съм тук днес при вас... Прочетох вашето послание, което излезе веднага след подписването на Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество между Р България и Р Македония. Аз, наистина, не съм чел нещо по-възвише-

но, по-чисто от тази реакция във връзка с Договора. Днес, в разговор с председателя на Събранията и премиера на Република Македония, казах, че докато има духовен мост между двата народа, на политичите не им остава нищо друго освен да не пречат. Значи, не е нужно да помагат, трябва само да не пречат. Какво остава, ако пък и помагат! Когато го има духовният мост, духовната свързаност, каквато и да е друга връзка е лесна: и пътиците, и инфраструктурата... се постига лесно. Днес аз имам честта да бъда тук, в ядрото на духовността в Македония. Благодаря ви много за тази чест!“

Като потвърди цялостната поддръжка на Р България към Р Македония, г-н Главчев добави, че „две държави и техните народи имат свята отговорност пред историята и предците да си помагат и да се уважават един друг“.

Българска младежка група се включи в IV международен форум в Румъния

На 1 септември започна IV международен младежки форум в град Яш, Румъния. Всяка година форумът се провежда в различна митрополия на Румънската православна църква, като тази година домакин бе град Яш. Близо 7000 младежи участваха в проявите, по този начин затвърдиха връзката помежду си и опознаха различията си.

По решение на Св. Синод на БПЦ-БП Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум бе наговорен със задачата да отговаря за набирането на младежка група от страна на Българската църква, която да се включи активно в проявата. От страната ни 44 младежи се включиха в ИТО-2017, а техен ръководител и преводач бе свещеник Кирил Синев от Русенска епархия. Те пристигнаха на 1 септември за началото на международния форум, който бе открит лично от Румънския патриарх. Патриарх Даниил заявя на младежите, че православният християнин, бидейки раб Божи, е наистина свободен човек, и че младите хора са в духовно търсене, защото са разочаровани от нещата, които обществото предлага – базирани на материалното, бързото, ограниченото и преходното, което не може да нахрани душата.

Патриархът сподели още и това, че мирът и радостта могат да бъдат дадени единствено и само от Господ Исус Христос на тези, които истински Го търсят.

На 2 септември българската група молитвено участва в богослужението в старинния храм „Св. Николай Мирликийски“ в града, където група младежи от африканските републики Кения, Уганда, Руанда и др. пяха на африкански диалект св. Божествена литургия. В същия ден последва така наречените уъркшопове, в които младежите се опознаваха и споделяха както общите си, така и различните си традиции и неща от живота.

На 3 септември митрополитът на Яш Теофан възглави празничната св.

Литургия, в която участие взеха митрополити и епископи от другите поместни църкви. От Българската православна църква участва Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум. По време на богослужението бе извършено и свещеническо ръкоположение. Присъстваха повече от 8000 младежи.

Бе огласен поздравителен адрес от името на Вселенския патриарх Вартоломей. Българският патриарх Неофит също изпрати поздравителен адрес, който бе прочетен по православното радио „Тринитас“ и ще бъде включен в предстоящото хартиено издание за събитието.

„Приветстваме усилията на Румънската патриаршия да обърне особено внимание към младото поколение, което е бъдещето на всяка една страна, и да организира през пре-

дишните години Международни срещи на православната младеж. Изказваме нашата благодарност за отпратената покана в тези младежки срещи да участват и православни младежи от България, които млади хора винаги се вдъхновяват от общото живо изповядване на нашата вяра и се обогатяват от видяното и преживяното по време на тези форуми“, се казва в поздравителния адрес.

След края на Божествената литургия българската група посрещна всички митрополити на входа на катедралата „Сретенение Господне“, където са положени мощите на св. Петка Търновска. С тропара на св. Йоан Рилски бяха поздравени всички участници, а митрополитите Наум и Теофан си направиха снимка за спомен с младежите от страната ни.

На 4 септември с тържествена програма бе закрит международният младежки форум, който през 2018 г. ще се проведе в Сибир, Румъния.

Трябва да се отбележи, че българската група бе една от най-вдъхновените, позитивни и жизнерадостни младежки групи, която по нищо не отстъпваше на техните връстници от Сирия и Африка. По време на шестията на няколко пъти нашите младежи вървяха редом до представителите на Великобритания, Унгария и Русия, които имаха само по един представител. И за всички несъмнено ще остане просто на младежи, които са споделяли различията си, а на приятели, които са се открили заедно в Христос.

Ангел КАРАДАКОВ

Допълнителен прием за студенти в БФ на СУ

За попълване на незаети места, субсидирани от държавата и места за обучение срещу заплащане, се обявява допълнителен прием на студенти за учебната 2017/2018 година. Това касае и двете специалности в Богословския факултет – „Теология“ и „Религията в Европа“.

Могат да участват: Кандидати, които са участвали в класиранията, но не са приети в рамките на броя на приетите студенти в съответствие с утвърдения капацитет на висшето училище, професионалните направления и на специалностите от регулираните професии, както и Кандидати, които не са участвали досега в кандидатстудентската кампания на Университета, но отговарят на условията за прием.

Необходими документи: 1. Заявление по образец; 2. Копие от дипломата за средно образование; 3. Квитанция за платена такса в размер на 30,00 лв. – заплаща се в Паричен салон на Ректората или по банков път на сметката на Софийския университет: БНБ – ЦУ; IBAN: BG52 BNBG9661 3100 1743 01; БНБ; BIC CODE: BNBG BGSD; 4. Служебна бележка с резултат от успешно положен изпит в друго висше училище за учебната 2017/2018 г.

Подават се: в сектор „Прием на студенти“ – Информационен център, Ректорат от 11 до 15 септември 2017 г.

Изпит: Теология (устен) – на 16.09.2017 г. от 9,00 ч. в Богословския факултет.

Класирането ще бъде обявено на 19.09.2017, а записването на новоприетите студенти ще стане на 20, 21 и 25 септември 2017 г.

За повече информация: https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/fakultet/bogoslovski_fakultet2.

ПАТРОЛОГИЯ

СВЕТИ ГРИГОРИЙ БОГОСЛОВ ЗА УЧЕНОСТТА

От стр. 1

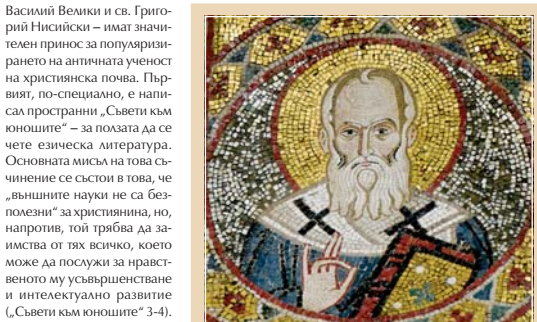
при него се учи между много... други и св. Григорий Чудотворец, който разказва в своята „Благодарствена реч към Ориген“ за енциклопедичния характер на образованието, което християнската младеж е получавала при Ориген: „Той възхваляваше любителите на философията чрез дълги, многобројни и съответни похвали, казвички, че само те живеят живот, наистина достоен за разумните същества... Той порицаваше невежеството и всички науки хора – а такива има много, – които, подобно на добитък, с ума си се извиват като спелии...“

Чрез естествените науки той обичваше и изследваше всеки предмет поотделно... докато... не влажи в душите ни вместо неразумно, разумното удивление от свещената строеж на вселената и безукорното устройство на природата. На това високо и боговдъхновено знание ум обичаната от всички физиология. А какво да кажем за свещените науки – абиоматика на всички и безспорна геометрия и рещадата се във висините астрономия!...

Той изискваше ние да се занимаваме с философия, усвоявайки според своите си всички налични произведения на Древните философи и поети, като не изключваше и не отхвърляше нищо... За нас нямаше нищо забранено, защото нямаше нищо тайно и недостойно; но ние можехме да изучаваме всяко слово – и варварско, и елинско, и свързано с тайнствата на християнската вяра и от обшката на помитиката, и за божествените и за човешките неща – с дълбоко дръзновение можехме да изучаваме и изследваме всичко...“ (Св. Григорий Чудотворец, „Благодарствена реч към Ориген“).

Такова разностранно образование сто години след св. Григорий Чудотворец получава и св. Григорий Богослов – най-напред в Кесария Кападокийска, по-късно – в Атина.

Како млад св. Григорий се увлича от трудовете на Ориген, от когото безспорно е наследил да се отнася с уважение към античната ученост. Впрочем, подобно отношение е характерно и за семейството му, и за кръга от хора, сред които преминава целият му живот. Най-близките му приятели – св.

Блажен е, който води пустинен живот, не се слива с вачещите се по земята, но е обожил своя ум.

Блажен е, който, общувайки с мнзина, не се разлипява по житейските неща, но с цялото си сърце е устремен към Бога.

Блажен е, който вместо всички богатства е придобил Христа; чието единствено богатство е кръсть; само него той носи високо...

Блажен е, който, прием на плещите си управлението на народа, с чисти и велики жертви доведе Христа до хората...

Блажен е, който в устремен към висините полет на очистения ум вижда сиянieto на небесните светини.

Св. Григорий Богослов (330 – 390)

и да е важно, какво представява в сравнение с познатия на Василий в областта на етиката?... Всичко това той овладя в такова съвършенство! Това беше кораб доколко натоварен с наченето, колкото може да вмести човешкото естество“ (Слово 43).

Що се отнася до св. Григорий Нисийски, то и той в съчиненията си постоянно цитира античните философи и поети и също така смята, че

Всичко полезно във висните науки трябва да бъде асимилирано от християнството

Како доказателство за това той, следвайки Ориген (Ориген, „Писмо до Григорий Чудотворец“), дава алегорично тълкувание на библейското повествование за това как израилтяните събрали от египтяните на излизането от Египет и отнеси със себе си знати и сребърни съкровища (Изх. 12:35-36), в следния смисъл: „Физиката, геометрията, астрономията, логиката и всичко, изучавано и извикана Църквата, предводител в добродетелта (Моисей) появява на всеки един да вземе от египетските богатства и да го приеме заради

на с благодарност: „Мисля, че всеки, имащ ум, признава учеността като първо за нас благо. И не само тази наша най-благородна ученост, която като смията за нищо изискаността и великолепие на словото, има за свой предмет само спасението и красотата на умоъсърцаваното, но и висшата ученост, от която много християни поради невежеството се гнусят като от надеждана, опасна и отдалечаваща от Бога.“

В науките ние възприемем изследователската и умозрителната страна, но отхвърляме всичко онова, което води до демоните, до заблуда и в бездната на убелта; ние извъзкоме от тях ползено то за благостеното, като с помощта на по-лошото се научаваме на подоброто и

препращаме тълкуването на нашето учение

Его значение често не трябва да бъде унизавана, както това си позволяват някои, но трябва да признаем за глупави и необразовани онези, които, придръжвайки се към подобно мнение, биха искали всички да приначат на тях, така че в обшката маса да стане незабележима тяхната собствена глупост, за да могат да избухнат избомичаването в невежество“ (Слово 43, 11).

И така, обскурантизмът, необразоваността, невежес-

твото и неспособността да се усвои цялото многообразие на културното достояние на човешеството са несъвместими с християнството, смята св. Григорий. На него му е дълбоко чуждо такава възприемане на християнството, при което за него се мисли като за полуката-комбна секта, враждебно настроена към цялата околна среда. Тяко обратно – християнството трябва да бъде отворено към всичко най-добро от нагрупаното в човешката история; то трябва да бъде достатъчно всеобхватно, за да вмести в себе си постиженията на човешкия разум.

В съответствие с тези представи св. Григорий издига идеята, че езическата култура и мъдростта на елните не принадлежат на единичните: бидейки езически по произход, сега те принадлежат на християнството, тъй като те се оказало сподобено творчески да ги възприеме и да ги усвои. Свети Григорий негово избомичаване Юлиан Отстъпник за това, че той искал да лиши християните от възможността да получават добро светско образование, липсата на което е трябвало, според замислята на Юлиан, да превърне християнството в марша глначна секта, състояща се от слабограмотни хора с ниска култура.

Началото на продължителното десет години свещеническо служение на св. Григорий в Назанз свлпада с царуването на Юлиан, който, впоследствие измече-

ни на християнството. Неговото кратко царуване (361-363 г.) минава под знака на отчаян опит за реставрация на отживялата време то си езическа религия. Ка то става император, той си поставил за цел да възстанови езичеството като държавна религия. Но в плановите му не влизало откритото и масово гонение срещу Църквата, което е било характерно за епохата преди св. Константин. Юлиан избира по-прикрият тактика. През ялото на 362 г. той издава Едикт за учителите, чиято цел била да забрани на християните да преподават от слабограмотни хора с ниска култура.

Религиозната политика на императора-отстъпник възбужда негодувание срещу Юлиан и той опликва свещу нея в „Слова против Юлиан“, в които остро напада бившия си съученик със силни избомичения. Такова

отношение бива възприето от св. Григорий като нарушение законното право на всеки човек на образование. Свети Григорий смята това за най-голямата вина на Юлиан пред християнството. Той е достоен за ненавист за многото си злодеяния, без самият ти да забележиш – да се опозориш и да покажеш безумието си... Наши – твърди той – са словесните науки и елинската култура, също както и почитането на боговете, а вашата участ е необразоваността и глупостта, и във вашата мъдрост няма нищо друго, освен „вярвай!“ (Слово 4).

О, какво силно желая да имам силата на словесната

изкуство! Това е първото нещо, което обикна след Първото, т.е. Божественото и надеждата отвъд видимия свят. Ако пък, според Пиндар, всеки носи своя товар (Немеецка ода 1, 82-83 – бел. М. И.), то и аз по необходимост ще говоря за любимия предмет; и е напълно справедливо, тъй като не зная друг начин, освен чрез словото да вздам благодарност на Словото за словесните науки. И така, откъде ти дойде на ума, ти – възможно най-лекомисленият и най-ненаситният от всички – да анниси християните от досип до словесността!... Но, ако исках, ние самите ще представим причината за това.

След толкова много противозаконни злодеяния трябвааш най-накрая да стигнеш и до това и явно да се опийши срещу самия себе си, за да стане тъй, че там, където ти искаше да се отмени съсьобразностите и схватливост, без самият ти да забележиш – да се опозориш и да покажеш безумието си... Наши – твърди той – са словесните науки и елинската култура, също както и почитането на боговете, а вашата участ е необразоваността и глупостта, и във вашата мъдрост няма нищо друго, освен „вярвай!“ (Слово 4).

Не само античната словесност, но и цялата световна цивилизация са достояние на християнската Църква, смята св. Григорий Богослов. Зедно с Ориген и св. Григорий Нисийски той е убеден, че египетските съкровища, под които алегорично се подразбира езическата ученост, не трябва да бъдат оставени от „новия Израил“ – християните, в ръцете на египтяните – езичници; християните трябва да ги „заместват“, т.е. да ги възприемат, да ги усвоят, да ги поставят в деня на Съда (Лука 16:19)“ (Слово 45).

И така, езическата ученост не принадлежи на езичниците: тяхната мъдрост не е тяхна собственост, но принадлежи на Христа, Божественния Логос, от когото те са я похитили, а сега трябва да я върнат на християните. Тази идея на християнска

Гласът на св. отци

Светите отци за разума

Езикът ти винаги да следва разума, защото чуждите на него думи са бодливи като остена и иглите. (Прен. Антоний Велики)

Който се води по собствения си разум и се придръжка към своята воля, той привлича към себе си тълпи бесове и не може да бъде с Божия Дух, Който дарява на сърцето съкрушение. (Прен. авба Исаяс)

Както друго е служението на Бога, ако не това да нямаш в ума си нищо чуждо (на Бога), когато Го славоговориш, нито похоти, когато Му се молиш, нито злоба, когато Го възпяваш, нито омраза, когато Му се поклоняш, нито ревнивост, които съвеста преклонението пред Него, нито срамна сласт в членосте си, когато си спомниш за Него; защото всичко това са мрачни стени, които обгръщат бедната душа и тя не може в чистота да служи на Бога, ако има в себе си тази страсти. (Прен. авба Исаяс)

Мъдростта се не в това да говориш, а в това да знаеш кога трябва да говориш. С разум мълчи и с разум говори. Преди да започнеш да говориш, първо помисли какво ще кажеш, за да делаш подобаващ отговор. Не се хвали със своя разум, венещт на мъдростта е да украсяваш себе си и да се поставиш по-долу от всички. (Прен. авба Исаяс)

Сърцето има в себе си много естествени помисли, които са тясно свързани с него, но умът и съвестта възвмиват и направляват сърцето и така утешава естествените помисли, които възникват в него, защото душата, макар и многовъзвнеча, е една цялост. (Прен. Макарий Евемечки)

Както птичката, когато попадне в мрежа, няма никаква полза от крилата си, макар и напрозод да удря с тях, така и ти нямаш полза от разума си, когато попаднеш под властта на злите похоти – колкото и да се мътиш, ти оставаши в плен. (Св. Иоан Златоуст)

На пшната затова са и далени криле – да избягва капаните, на човека затова му е дален разум – да избягва греховете. (Св. Иоан Златоуст)

Нашият ум може да се помрачи не само от развратния начин на живот, но и от неуместното любопитство. (Св. Иоан Златоуст)

Из „Бисери от духовната съкровищница на св. отци“, част I, СИ, 2009 г.

Какво е просветен и какво – интелектуален ум

Едно е просветен ум, а съвсем друго – начетен и интелектуален ум. Просветеността е дар Божий на богоулюблене чрез благодатта на кръшнението в преходно очистеното чрез лишане пожив човешко сърце и на богооткровение в човешкия ум, преобразен от благодатта, привлечена чрез молитва. Различен е пътят към двете противоложни състояния на ума и различни са техниките пловод.

Просветен ум може да има само този, който чрез послушание към своя духовен отец поставя своя ум в процес на изпеление. Този процес е подвиг, който завършва с добиването дара на умно-сърдчатата молитва.

Интелектуално развит ум могат да имат мнзина, стига да се потрудат в тази посока, макар че никога няма да стигнат в интелектуалното си развитие бащата на всяка пъжа, клевети и раздор – дявол.

Пловодете на първия са: единство на вътрешните сили на човека (ум, воля и желания), контрол над недопреобразените

страсти, както и изграждане единството на Църквата, съгласно мястото, което му е отредено.

Пловодите на втория са: разделение на вътрешните сили, забуга на контрол над главната страст – славдолубието, както и участие в разрушаването единството на Църквата, съгласно мястото, което заемат. По простата причина, че интелектуалният ум дори и при най-добри намерения няма вътрешен критерий за различаване (разсъдителност) на демонските помисли, а към номиналните християни (християни само по име, но не и по същияния леда) дяволът никога не пристъпва с открито зла мисъл. За такъв не е проблем, че ще му се намали светнатината или, че ще му се затвори сърцето за умно-сърдчатата молитва, дори ако само мисли грешно, а камо ли като действата така. Той просто си потръпява.

† Струвишкия университет НАУМ

Беседа из „Наомиуване в дуализмот“, по оригиналното и заглавие „Той просто си тера“

извършена. А днес Владиката го принас и го отдава на тебе, за да го употребиш за полза и спасение. Да си припомним приемане с неправедно богатство, за да можем, когато осиромашаем, да си го върнем в деня на Съда (Лука 16:19)“ (Слово 45).

И така, езическата ученост не принадлежи на езичниците: тяхната мъдрост не е тяхна собственост, но принадлежи на Христа, Божественния Логос, от когото те са я похитили, а сега трябва да я върнат на християните. Тази идея на християнска

* Първообразът на съвременната болница възниква във Византия през IV век. По незначителен Божи Промисъл богоносните наши отци св. Василий Велики и св. Иоан Златоуст създават и организират болничното дело като видим и действено израз на възхваляването в света на Божията любов към ближния. Те привличат към екипите от духовници лица със светско медицинско образование за лечение в стационарни условия на болни хора, както и на нуждаещи се бедни, сираци, възрастни и хора с недъзи – бел. преб.

ИСТОРИЯ

Утвърждаване на екзархийското ведомство в Македония и Одринско

От стр. 1

Тези негови твърдения били основани на статистически данни, предоставени му от компетентни екзархийски органи, а също и на някои авторитетни изследвания. Позовавайки се на фермана от 1870 г., на истиямите-допитвания и на състоянието на българските църковни общини, още през 1883 г. екзарх Йосиф I отбелязал 13 епархии в Македония, 2 в Одринска Тракия и 3 в Източна Румелия. Според него от тези общо 18 епархии с около 300 000 венчила (т.е. семейства) можело да се състави самостоятелна Екзархия (т.е. църковна област), способна да съществува независимо от Българското княжество. Този план обаче останал неосъществим, защото различни сили пречели и спъвали разрастването на екзархийския диоцез.

В началото на 1883 г. Йосиф I се опитал да състави Свети синод при Екзархията в Цариград и с него да разреши някои въпроси, свързани с устройството на църквата и със запазването на нейното седалище в турската столица. Той извикал при себе си двама владци от Източна Румелия – Панарет Пловдивски и Серафим Сливенски, които одобрили решението седалището на Екзархията да остане в Цариград, а в столицата на Княжеството – София – екзархът да бъде представяван от един наместник или делегат, избран измежду владците в тамошните епархии.

Високата порта остро се обявила против свикването на Синода

и той преждевременно бил разпуснат.

С явната цел да създаде условия за отстраняването на Екзархията от Цариград, Високата порта поискала настоятелно от екзарха да определи своето становище към църквата в Княжеството във връзка с чл. 39 от Търновската конституция и внесените в Екзархийския устав изменения, съгласно които архиепископите от Княжеството имали правото да участват в избора на екзарх и в екзархийския Свети синод. Той трябвало да заяви дали приема църковния устав на Княжеството като валиден и за себе си, или се смята за отделен и независим от църквата в свободна България. От турска страна очаквали, че екзарх Йосиф I ще се ангажира с категоричен отговор, който пък би дал основание на Портата да обяви фермана за невалиден и да поиска вдигането на Екзархията от Цариград, тъй като тя нямала ведомство в преките владения на султана.

Екзархът обаче веднага прозрял намеренията на правителството и отговорил крайно предпазливо и доста тактично. Той заявил, че отношенията между Екзархията в Цариград и църквата в Княжеството са чисто духовни и че църковният закон в България има сила само за там, но не и за църквата в империята, която се управлявала от временни правила, тъй като Екзархийският устав, изработен от Църковно-народния събор през 1871 г., все още не е бил одобрен от Високата порта.

Турското правителство не останало доволно от този отговор и продължило да търси конкретен повод за отстраняването на Екзархията от своята територия.

През октомври 1883 г. екзарх Йосиф I не бил поканен на прием в двореца по случай обявяването на султанските деца, на който присъствали всички духовни началници на признатите в империята религиозни общности. Това открито и демонстративно пренебрежение било сметнато като подготвителна стъпка за отстраняването на екзарха от Цариград. То предизвикало изключително силно брожение сред българското население в Македония и Одринско и недоволство в Княжеството и Източна Румелия. В този решителен момент обаче Русия застанала на страната на Българската екзархия.

Високата порта била принудена да лавира и на 17 декември 1883 г. екзарх Йосиф I бил поканен на аудиенция в двореца. На посочената дата екзархът бил приет лично от султан Абдул Хамид II. Повече от шест години двамата не се били срещали лично. В дълга беседа Йосиф I успял да разпръсне всички подозрения и да засвидетелства, че „поданиците му българи и всички бъл-

гарски народ, който е в неговата държава, му е верен“. Аудиенцията преминала много добре, като обаянието и откровеността на българския екзарх пленили султана и през цялото си управление той бил винаги отстъпчив и благосклонен към „дипломата в расо“. Валидността на фермана от 1870 г. била зачетена, седалището на Екзархията в Цариград било запазено; дадено било и обещание, че църковно-народните права на българите във вилаетите ще бъдат зачитани и занаярпред.

През цялата 1884 г. екзарх Йосиф I непрекъснато настоявал за изпращане на български владци в Македония и едва в края на годината Високата порта разрешила да бъдат назначени такива в Охрид и Скопие. Обаче берати не им били издадени и съответно те не могли да заминат за епархиите си. В Министерския съвет половината от министрите „остават при възгледа, че ферманът е даден в други времена и при други условия и че не е в интереса на Империята да се толерира Екзархията. Срещу отстъпването на двете епархии протестира енергично и Патриаршията, срещу това отстъпване излязла и сърбите, които пръв път се явиха противници и съперници на българите“. Освен това последвалите събития – Съединението, Сръбско-българската война (1885 г.), детронирването на княз Александър Батенберг и идването на Фердинанд Кобурготски в България – още повече усложнили нещата.

Твърдата национална и туркофилска политика на Стамболовото правителство и страхът от бъдещи усложнения принудили турското правителство да промени политиката си към Българската екзархия в Цариград. Именно поради това на 27 юли 1890 г. то издало берати за назначените митрополити – Синесий в Охрид и Теодосий в Скопие. През същата година Високата порта отменила военното положение в европейските вилаети на империята, съществуващо още от времето на Руско-турската освободителна война. На Екзархията било разрешено да започне издаването на свой печатен орган „Новини“ (по-късно преименуван на „Вести“).

В средата на 1891 г. по заповед на великия везир Кямил паша било издадено предписание до валиите в Солун и Битоля, с което им било наредено да не пречат на българите, които се отказват от Патриаршията, сами да уреждат църковните и училищните си дела чрез духовните председатели на общините. В резултат на това разпореждане само за няколко месеца повече от 150 села и градове заявили писмено пред местните власти, че се отказват от Патриаршията и

минават под ведомството на Екзархията

След свалянето на Кямил паша през октомври 1891 г., новият велик везир Джеват паша дал наставления за ограничаване движението на българите за отказване от Цариградската патриаршия, обаче то продължавало да се развива вътръде успешно. Това от своя страна улеснява издаването на още два берата през пролетта на 1894 г. за Велешка и за Неврокопска епархия, едната имаща право на български владика по силата на фермана от 1870 г., а другата била отхвърлила гръцката духовна власт още през 1869 г. Три години по-късно, през 1897 г., Портата възнаградил неутралитетата на България по време на турско-гръцката война с берати за нови трима владци – в Битоля, Дебър и Струмица.

В Одринска епархия Българската екзархия имала свой епископ, но той нямал султански берат. В останалите епархии с българско или смесено, но преобладаващо българско население – Костурска, Леринска (Мъгленска), Воденска, Солунска, Кукушка (Полянинска), Сярска, Мелнишка и Драмска, екзарх Йосиф I успял да наложи председателите на църковните общини да бъдат признати за екзархийски наместници, с права да уреждат всички църковни и училищни работи.

През периода 1897-1912 г.

утвърждаването на ведомството на Българската екзархия срещнало редица непреодолими пречки

Напразни били усилията на екзарх Йосиф I да издейства берати за митрополити в Серес, Солун, Одрин и Гюмюрджина. Високата порта, подтиквана от Цариградската патриаршия, взела страната на сръбската пропаганда, която започнала да се разраства в Северна Македония. През 1897 г. Патриаршията назначила за протосингел на скопския гръцки митрополит Амвросий сръбския архимандрит Фирмилиан. Година по-късно Амвросий бил преместен от Скопие, а Фирмилиан станал управляващ епархията. Високата порта привидно не позволила Фирмилиан да бъде поставен за титулярен митрополит, но по-късно отстъпила, когато руският посланик в Цариград, Иван Ал. Зиновиев, се застъпил за него, а българското правителство тихомълком дало съгласието и отказало да подкрепи Екзархията. Така на 15 юни 1902 г. Фирмилиан бил ръкоположен за скопски митрополит, намиращ се под ведомството на Цариградската гръцка патриаршия. През 1910 г. по искане на сръбския крал Петър I Караджорджевич Патриаршията отстъпила на сърбите и Велешко-Дебърската епархия, начело на която бил поставен за управляващ сръбският епископ Варнава, който по-късно станал сръбски патриарх.

След Илинденско-Преображенското въстание

от 1903 г. гърци и сърби започнали въоръжен поход срещу Екзархията и нейното паство в Македония и Одринско. Костурският гръцки митрополит Карвангелис особено се отличил в това бясно преследване на екзархистите. На 24 март 1905 г. гръцки четници нахлули в с. Загоричене (дн. Василяс), Костурско, и избили 69 невинни жертви, за да сплашат привържениците на Екзархията. Положението на екзархистите се подобрило отчасти след 10 юли 1908 г., когато бил извършен младотурският преврат. С разрешение на Високата порта екзарх Йосиф I съставил Свети синод и Мирски екзархийски съвет. Агресивното държане на младотурците сближило политически българи и гърци, а това съответно довело до подобряване на отношенията между Българската екзархия и Цариградската патриаршия.

Идеалът на екзарх Йосиф I и неговата „велика дължност“ да бъде духовен стълб на българщината и „да обедини всички български епархии в обятията на Екзархията“, били реализирани в значителни мащаби. До Балканските войни в екзархийския диоцез били включени 7 епархии, възглавявани от митрополити, и още 8 епархии в Македония и една в Одринско, управлявани от „екзархийски наместници“: Костурска, Леринска (Мъгленска), Воденска, Солунска, Поленинска (Кукушка), Серска, Мелнишка, Драмска и Одринска. В този широк диоцез се наброявали около 1600 енорийски храмове и параклиси, 73 манастира и 1310 свещеници. Интересното в случая е, че, както посочва екзарх Йосиф I, Екзархийският устав от 1871 г. въобще не бил одобрен от Високата порта (в случая нямало никакъв отговор за него – нито положителен, нито отрицателен). Въпреки това „в епархиите, дето ферманът е приспособен, Екзархийския устав е приложен изцяло, с изключение на третата му част за дажбите, които ще се събират от християните на венчило“.

Приятелството е подвиг

Често говорим за християнски възгледи за семейството, любовта, дълга. Има ли християнски възгледи за приятелството, и ако да, какви са те? Дали вярата ни налага отпечатък върху начина, по който дружим и с кого? Може ли християнството да ни научи да бъдем приятели?

Свършеният образец

Християнството по свой начин определя любовта и я пренася от областта на човешките чувства в сферата на религиозните разбириания. Възниква въпросът: дава ли християнството подобно осмисляне на приятелството, и ако е така, какво е то?

Приятелството – естествено следствие от способността на човек да обича

Всъщност, аз по принцип няма да разделям любовта и приятелството, тези неща са дълбоко свързани помежду си. Любовта – не толкова даже като религиозна концепция, а като един вид основно разбиране, защото всичко, което съществува, съществува поради Божията любов. Ето защо любовта е не само чувство, емоция, преживяване – тя е това, което е в основата на нашето съществуване и това, което трябва да бъде идеалната основа за отношенията ни един с друг. А приятелството – съвсем естествено следствие от способността на човек да обича. В противен случай това приятелство е, когато хората имат удовлетвение да комуникират един с друг, когато има нещо, което ги обединява, или партньорство, в което хората са свързани от делови интереси.

Потърсете отговор на въпроса: какво означава приятелството, което имаме в Евангелието? На първо място, ние виждаме как Господ говори на Лазар като на Свой приятел. Той дори казва: „Лазар, нашият приятел“, което поставя апостолите на равна нога с Него. Той назовава така Своите приятели и ученици, говори на тези, които живеят според Неговата воля, когато знаят какво ги чака, и любовта им е в отговор на Неговата любов. В този случай е ясно защо те Го смятат за свой Приятел – за човек; това, което е никак си невъзможно и немислимо... В същото време обаче, у някои отци можем да намерим думите за Христос, че това е единственият истински Приятел на всеки човек. Това се получава в действителност...

Обръщайки се към Евангелието, ще видим невероятни примери на братска дружба между самите апостоли, между ранните християни, когато започва да се разраства общината: хората се ценят помежду си, оценяват се. И така, когато се опитваме да определим за себе си това, какво е приятелството, ние трябва да се обърнем именно към Светото Писание, като към свършен модел.

Разбира се, християнското разбиране за приятелството е в състояние да ни окаже много съществена помощ за придобиването на приятели и при изграждането на правилни взаимоотношения с приятелите. Защото често приятелството се интерпретира от хората по напълно неправилен начин. Ние можем да си припомним много ситуации, когато един човек казва на друг: „Ами, ти си мой приятел – тогава трябва да...“ Но истинското приятелство изисква съвсем друго: това е мой приятел и аз съм длъжен. Когато е налице такова отношение и от двете страни, това е приятелство.

От сферата на подвига

Понякога трябва да се справяме с определена идеализация на приятелството в Съветския съюз, като казват, че тогава сме били в състояние да бъдем приятели, а сега – не. Аз бих побързал да унищожа този мит.

Имаше много случаи, най-малкото до 1953 г., когато хора са били първи приятели и след това един от тях е бил арестуван, обявен за враг на народа, а вечерният приятел или просто си затваря очите, сякаш се преструва, че това абсолютно не е негова работа, или с всички други казва: „Да, беше ми приятел, но той се преструваше, като измами включително и мен, как да ми е приятел, когато е враг на партията и на народа!“

От друга страна, разбира се, е имало случаи и на жертвена готовност, когато всички са се обръщали срещу един човек и са го наричали враг – някой искрено се чувства измамен, друг – просто се подчинява на стад-

ното съзнание, трети – от страх или желание да успее. Но в същото време е имало хора, които са останали лоялни към приятелите си и по правило, те са споделили тежката съдба на своите приятели.

Понякога приемаме за приятелство една връзка, която няма вътрешно съдържание. Ние обективно се сблъскваме с факта, че е налице разпадане на човешката личност, разпадане на обществото. Нашето развитие не може да се нарече „напредък“, така че нормалните човешки взаимоотношения се разпадат, а сега приятелството, което трябва да бъде за християнина естествено явление, започва да се отнася по-скоро към областта на подвига или е нещо необичайно. Да, днес хората не знаят как да се обичат, ние се сприятеливаме, а не знаем как, и много, много други неща не знаем. И дори когато изглежда, че някои те обичат и са ти приятели, много често се объркват, става смяна на любовта и приятелството с някои заместители или с неясни разбириания.

Човек схваща приятелството не само като задължение към някого, по отношение на себе си, той понякога приема като приятелство и връзка, която е лишена от вътрешно съдържание: хората просто си прекрават времето заедно, откъхват си, може би за пиене, може би с игра, може би чрез нещо друго, което правят. И в някакъв момент това „приятелство“, което, разбира се, не се е проявило в изпитания, се оказва, че е абсолютно бесполезно.

Поглеждайки назад, а и някои казват: „Тук, в съветско време беше по-добре“, ние забравяме, че това е един път на насилствен безбожие, когато хората са били откъснати от вярата по изкуствен и насилствен начин, и това е причинило разпада на който ние сме свидетели днес...

И рече старецът...

Старецът ПОРФИРИЙ КАВСОКАЛИВИТ:

Животът без Христос не е живот, а смърт. Ако не видиш Христос във всички свои дела и мисли, ти си без Христос.

Христос е наш Приятел, наш Брат, Той е това, което е добро и прекрасно. В Христос няма нито мрачност, нито меланхолия, нито вътрешна промяна. Човек пък се измъчва от различни помисли и състояния, които от време на време го потискат и травмират. Христос – това е Радостта, това е Животът, това е Светлината, истинската Светлина, която радва, окриля човека, дава му сили да вижда всичко и всички, да милее за всички и да желае те да бъдат заедно с него, редом до него“.

Бъдете внимателни да не взимате причастие по навик. Всеки път пристъпвайте към тайнството като че ли го правите за първи път и в същото време като че е последното ви причастие преди смъртта.

Едно младо момиче често отиваше при стареца Порфирий, за да се съветва с него относно различни младежки проблеми. По това, което ни разказа, разбрахме, че тя много обичала гимнастиката, която и помагала да се разтовари след дългите часове в училище. Старецът Порфирий – който беше способен да съветва даже учениците, и то в сферите, в които се бяха специализирали – ѝ казал, че няма по-добро упражнение от земните поклони: прекръствали се, падали на колена и след като докоснем земята с челото си, се изправяме. Трябва, според неговите думи, да повтаряме това отново и отново, докато едновременно душата вътрешно стене и търси Господа с думите: „Господи Исусе Христе, Сине Божий, помилуй мене грешния!“

Подбор и превод: Н. АЛЕКСАНДРОВА

Без приятелство животът става студен, пуст и жесток

Какво трябва, за да се противопоставим на този общ ход на историята, на общия процес на разпад. Всеки християнин е призован към това. Ако Господ казва, че Той, идвайки, трудно ще намери вяра на земята и че от умножаването на беззаконието любовта ни ще охладнее, това не означава да се примирим и беззаконието да расте в нас, а чрез нас и в света. Само приятелството и способността да се сприятеливаме с други хора се явява ограничаващ фактор в този процес. Защото без приятелство животът е студен, пуст, жесток, а когато ние сме в състояние да станем приятели, ние сме в състояние да споделяме топлина, радост, както и да придаваме съдържание, което ще изпълни душата ни. И ние правим света малко по-добър чрез приятелството. Това е голяма подкрепа за тези, с които сме приятели, а и за самите нас.

И в ежедневието работя

Разбира се, приятелството изисква определен труд от човека, а често той не е лек. Той изисква особено преодоляване на собствения ни егоизъм. Ние непрекъснато се сблъскваме със ситуации, където нашите интереси се пресичат: работното място, кариерата, финансови въпроси, дори нашата гордост и тшеславие – това също е място за пресичане на нашите интереси. И тук трябва да сме в състояние да се издигнем, да се откажем от собствените си предпочитания и интереси. Разбира се, отстъпвайки отново и отново, а човекът срещу теб не отстъпва никога, това е сигнал, че трябва да се опитате да разберете дали това е наистина един приятел, или имате някакви други отношения, и този човек не ви използва постоянно.

Приятелството е подобно на брака и трябва да приемаме, а да простим. Ако се случва така, че един човек игнорира твоите интереси за сметка на неговите, ти трябва да му простиш. В крайна сметка, ако ти го направиш, може би и той ще ти прости. И това също означава приятелство. В приятелството също както в брака е необходимо да се прости и да се търпи, да се възпитават помежду си хората и да си помагат един на друг, за да вървят по верния път. За съжаление, когато хората не разбират това, приятелството често се прекратява.

Понякога поради обстоятелствата някои особено близки приятели се намират в различни части на света, но ако има нещо, което наистина да ги обединява, което да прави от тях семейство (ако са роднини), това ще им позволи дори и от разстояние да бъдат близо, а не да се отчуждават. Християните са хора, които живеят един на друг в мислите и чрез молитвата, а това означава, че в паметта на нашия приятел постоянно оживяваме и се възкресяваме, отново и отново.

Когато се молим за близкия човек, топлината на нашето приятелство запазва не само нас, но и него

Случва се, по някаква причина да чувстваме охладняване. Това не се дължи непременно на факта, че сме променили отношението си към приятелите... Например, митрополит Антоний Сурожки насочва вниманието ни към факта, че когато е уморен човек и се прибере у дома, може по отношение на семейството и приятелите да се държи хладно, защото душата му е толкова изтощена и опустошена, че просто няма сили. Но той осъзнава, че ги обича.

Игумен НЕКТАРИЙ (Морозов)
Превод: Николина АЛЕКСАНДРОВА

ПОКЛОННИЧЕСКИ ПЪТУВАНИЯ

В Бигорския манастир, посветен на Предтечата и Кръстител Господен, пристигнахме в късния следобед. Дворът, храмът – изпълнени с хора – млади и стари, мъже и жени, и много деца. Между тях монаси, с които разговаря. Обърнахме се към един от

говят пътя на Господа, прави да правят пътеките Му“ в сърцата на хората.

Днес в манастира се подвизават 27 монаси под духовното ръководство на игумена архим. Партений, всички под 50 години. Между тях пет йеромонаси, двама йеродякони. Редом с монасите се тру-

нат в музей, показват уникални иконостас – изящен образец от Дебърската школа. Отбивали се понякога туристи, дошли в района заради курорта Маврово, запалят свещ, поразгледат и отминават. Той започнал да ги заговаря, да ги кани на кафе, да беседа с тях и тези обикновени хора, тръгнали на курорт, започнали да се заслушват, да се задържат, да се връщат пак и пак... Сега отец Партений има хиляди възцърковени духовни чеда из цяла Македония, за които той е безспорен авторитет и наставник във вярата и благочестието.

Не било лесно началото и битовите неуредици били най-малкият проблем. Всички околни селища са мюсюлмански. Когато отец Партений се поселва в манастира, полицията е притеснена да не възникне напрежение. Боят се за живота му и го увещават да си отиде от там, но той остава. Предлагат да му дадат пушки за самоотбрана. Той обещава да си помисли. На другия ден им казва, че ако вземе пушки в манастира, ангелите ще си отидат от там. И отказва.

Дядото си спомня как първата година на Великден в храма били само пет човека заедно с майка му и леля му, и казва с очи, пълни със сълзи на умиление:

– Вижте сега каква благодат Божия се излива над манастира, колко млади монаси, които живеят с Христос, колко народ! Това да не би да е от мене, та аз съм грешен човек... Това е благодат.

Когато братството се разраснало, игуменът видял, че старите конаци северно до храма вече не могат да ги съберат и имал желание да построи друга сграда, източно от храма. Скъпо начинание, което изисквало да се копае в планината и да се укрепи с дебела бетонна стена, за да не затрупа манастира, а пари нямало и строежът се бавел. Тогава архим. Партений казал, че е добре да нарекат параклиса, който планирали да изградят в това крило, на някой светец, та по неговите молитви делото да потъргне. Избрали св. Николай, защото о. Партений е започнал духовния си път в Светогорския манастир „Григорият“, чийто главен храм е посветен на него, и по молитвеното застъпничество на Мирликийския Чудотворец точно в деня на неговата прослава от Владата на Македония се обадили, че отпускат голяма сума за изграждането на крилото.

Целият живот на отец Партений и на ръководените от него монаси е изтъкнат от чудеса. Още като 16-17 годишно момче попада с други поклонници от Македония при стареца Клеопа и получава като благословение личната броеница на

стареца с указанието, че той ще стане монах. Изправен бил в недоумение и на кръстопът какво да прави. Тогава старецът Паисий му казва, че скоро ще го повикат по телефона на служение, и така попада в пустеещия Бигорски манастир. По чуден начин се спасяват при пожара, избухнал на 30 септември 2009 г., и нито един от братята не пострадал. Въпреки изключената противопожарна система Бог ги известява за опасността и едва когато всички в недоумение излизат навън, лумва огънят, и за една нощ изпепелява всичко, в което са влагали труд, средства, сили.

– Отчаях се на сутринта – спомня си игуменът. – А на другия ден отслужихме литургия и като видях отдолу да идва рѝка от народ и всеки да носи по нещо, разбрах, че това е Църквата, че сме изградил храм неръководен и това е важно. Сградите се рушат и се градят. Ето, изградихме ги отново и това беше дело на целия народ. Целият народ се вдигна и изгради манастира. Идва една баба с бастунчето си и носи 1000 евро, които спестила за погребението си и иска да ги даде за манастира. Това е чудо!

Чудо е в такива тежки времена да се изгради манастир като Бигорския сред помашките и мюсюлмански села. Чудо в наше време са и тези монаси и монахини – чедата на отец Партений. По детски безхитростни и чисти, сърдечни и гостоприемни. Те не само отвориха вратите на манастирите си за нас, а и сърцата си. Свързани сме с тези братя и сестри векови с мисъл и любов, и взаимна молитва, защото дядо Партений ни осинови, прегърна ни в топлиите си обятия като най-свидни чедата, дари ни своята неподправена любов. Не знам защо. Бог знае. Това е с нищо незаслужен дар за нас. Ние щяхме да сме честити да сме сред хората, изпълнили храма до краен предел, и само да го зърнем как минава, как служи... А той се доближи до нас, отдели ни време и разговаря с нас при огромната си заетост, мислеше за нас и през целия ни неколкодневен престой в Македония навсякъде имаше грижата да се чувстваме добре. И аз знам, че тази негова грижа няма да отmine със замиването ни, че така ще бъде винаги.

Спомням си сега за всички тях – за братята от Бигорския манастир, за сестрите от манастирите „Райчица“ и „Пречиста“, за всички чеда на отец Партений – и си мисля: Господи, колко чудни са Твоите обиталища, колко прекрасни са людето, които си претворил в Твои храмове!

Александра КАРАМИХАЛЕВА

ЗА НЕРЪКОТВОРНИТЕ

ХРАМОВЕ

тях – йеродякон Силуан, казахме му откъде сме и той ни покани в гостоприемницата. Почерпиха ни с кафе и локум – в навечерието сме на Успение Богородично. Доиде и отец Кирил – библиотекарят на манастира – усмихнат и сърдечен. Разговорът потече леко, естествено, като между родни в Христа: за историята на манастира и устава му, за вярата, за Църквата, за нещата, които отвеки ни свързват, за надеждите за общо бъдеще между православните християни в България и Македония...

Хапнахме в голямата манастирска трапезария и ни заведеха да ни покажат новата приемна – в съседство с трапезарията. С усилия повдигаш погледа си от невероятната красота на паркета, мебелите с красиви дърворезби и дамски, и „зачиташ“ историята на обителта, изрикувана в медальони в горния край на стените: как св. Йоан Бигорски (основателят на манастира) открива на това място иконата на св. Йоан Кръстител, обяна в светлина, която до днес се пази в манастирския храм като безценна светиня; как подвижникът изгражда манастира, двукратното разрушаване и опустошаване от турците на обителта – през 14-и и през 16-и век и избиването на монасите, възобновяването ѝ през 18-и век и най-новата ѝ история, белязана от имената на игумените Иларион, Митрофан, Арсений и Партений – зверски изтезаван и убит от сърбите екзархийски духовник; както и днешния игумен, възстановил монашеския живот в манастира – архим. Партений.

Всеки от тях е прибавил в свое време по нещо върху здравите темели на тази свята обител: съборния храм и благоукрасяването му, монашеските крила и параклисите в тях, конаците за гости и най-ценното достояние – монашеско братство – усърдни следовници на св. Йоан Предтеча, които не жаят сили по призива на своя небесен покровител да „при-

дят и живеят и страдащи от наркотична зависимост, за които дядо Партений и братята се грижат от години. Десетки са се върнали към пълноценен живот – имат семейства, деца, работа, но връзката им с манастира и Църквата остава жива и постоянна. Към това духовно семейство се числят и сестрите от манастирите „Райчица“ и „Благовещение Богородично“ при Кичево, по-известен като „Пресвета Богородица – Пречиста“.

Тук, в Западна Македония, почти на границата с Албания, заспиваме с пеещото на ходжата от селото на отсрещния склон, събуждаме се с биенето на клепало и камбанен звън за утринна служба и ранна литургия в манастирския храм и дълга беседа на кафе с игумена отец Партений. Впечатляваща личност. Толкова неподправена любов изпълва сърцето му и залива всички наоколо! Любов, която привлича хората и ги задържа около него, а чрез него – около манастира и в Църквата Христова.

Разказват, че когато о. Партений идва в Бигорския манастир преди повече от 20 години, през 1995 г., обителта е запустяла, само в храма – празен, превър-

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2018 г.

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЈАТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Александра Карамихалева

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на *Танка Тончева Христова*, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синаodalно издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCNCR96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.